

MASARYKOVA UNIVERZITA
FILOZOFICKÁ FAKULTA

ZÁKLADY SOCIOLOGIE

Přednáška z předmětu
Společenskovědní základ

Přednášející: **doc. PhDr. Tomáš Čech, Ph.D.**

Sociologie:

Společenská věda, která zkoumá sociální život jednotlivců, skupin a společností. Má řadu směrů a z hlediska obsahu a vymezení je pojímána rozdílně napříč různými sociologickými školami a paradigmaty.

- „věda o společnosti“, kterou chápeme jako souhrn individuí jednajících s ohledem na jednání druhých v kontextu vývoje a aktuálního nastavení
- objevuje se na základě prudkých společenských změn

Sociologie jako vědní disciplína:

- **počátky už v 16. století**
 - snaha vytvořit světské vědění o fungování společnosti
- **v 17. a 18. století rozvoj přírodovědy**
 - vymezování proti teologii
 - filozofie byla zpochybňována
 - sociologie jako věda neexistovala
- **2. polovina 18. až polovina 19. století přeměna tradiční společnosti ve společnost moderní**

Tradiční x moderní společnost:

- **Rozdíly** (v kontextu industrializace společnosti):
 - způsob uspořádání moci
 - typ ekonomiky
 - typ sociální struktury
 - způsob výkladu světa
 - mentalita

Předmět a rozdělení sociologie

- zabývá se studiem sociálních skupin
- MIKRO x MAKRO

Blízké a spolupracující disciplíny

- historie
- politologie
- právo
- ekonomie
- sociální politika
- sociální antropologie
- filozofie, pedagogika, psychologie

Sociologie x zdravý rozum

Zdravý rozum... (common sence)...

- neuspořádané, nesystematické a často nevyslovitelné vědění
- využíváme ho v každodenním životě
- vědeckost x laický přístup
- objektivita x subjektivita
- ucelené informace x vlastní zkušenost

Užitečnost sociologie

- zamýšlí se nad otázkami každodenního života
- hledá v individualitě sociální hledisko
- učí společnost být kritickou
 - poznávání kulturních rozdílů
 - sebepoznání
 - hodnocení úspěšnosti praktických přístupů (nezamýšlené důsledky jednání)

August Comte (1798 – 1857)

- považován za „otce sociologie“
- autorem tzv. **Kurzu pozitivní filozofie**
 - teologické stadium** (člověk se zabývá Bohem a nereálnými myšlenkami toho, co není schopný poznat)
 - Animismus
 - Polyteismus
 - Monoteismus
 - metafyzické stadium** – abstraktní myšlení, víru v Boha nahrazuje věda
 - pozitivní stadium** – pravá filozofie myšlení
- sociální jevy jsou přírodní jevy podřízeny přírodním zákonům
- sociologie je vědou vycházející z dalších oborů – nelze ji izolovat

Další význační sociologové

- **Herbert Spencer**
 - **organicismus** (organistická škola – společnost přirovnává k organismu)
 - **evolucionismus** (společnost jako součást přírody, podmíněna evolučním zákonům)
- **Emile Durkheim**
 - první, kdo popsal fenomén sebevraždy
 - zabýval se morálkou a vlivem náboženství na utváření společnosti

Psychologická sociologie

Příznačná pro konec 19. a začátek 20. století z hlediska pochopení chování lidí v kontextu sociologických úvah. Obsahem např.

- **experimentální psychologie** (chování člověka v různě nastavených podmínkách)
- **psychologický evolucionismus** (vývoj člověka a jeho psychiky v různých podmínkách vyvíjející se společnosti)
- **instinktivismus** (instinktivní, pudové jednání v různých podmínkách)
- **psychologie národů**
- **skupinová psychologie**

Česká sociologie:

- vyvíjela se odděleně od světové

Nejznámější představitelé:

- **Gustav Adolf Lindner**
- **Tomáš Garigue Masaryk**
- **Inocenc Arnošt Bláha**
